



STORTINGET

Innst. 374 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 83 S (2018–2019)

Innstilling fra finanskomiteen om Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019 og nr. 78/2019 av 29. mars 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/36/EU (CRD IV) og forordning 575/2013/EU (CRR), og direktiv 2014/65/EU (MiFID II) og forordning 600/2014/EU (MiFIR)

Til Stortinget

Sammendrag

Innledning og bakgrunn

EØS-komiteen vedtok ved beslutning nr. 79/2019 av 29. mars 2019 å endre EØS-avtalens vedlegg IX ved å innlemme

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/36/EU av 26. juni 2013 om adgang til å utøve virksomhet som kredittinstitusjon og om tilsyn med kredittinstitusjoner og verdipapirforetak, om endring av direktiv 2002/87/EF og om oppheving av direktiv 2006/48/EF og 2006/49/EF (det fjerde kapitalkravsdirektivet, CRD IV),
- Europaparlaments- og rådsforordning 575/2013 av 26. juni 2013 om tilsynskrav for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak og om endring av forordning 648/2012/EU (kapitalkravsforskriften, CRR), og
- Europaparlaments- og rådsforordning 2017/2395/EU av 12. desember 2017 om endring av forordning 575/2013/EU angående overgangsordninger for å redusere virkningen av innføringen av IFRS 9 på kapitalgrunnlaget og for behandlingen av store eksponeringer mot visse offentlige myndigheter og

foretak, som er denominert i en av medlemsstatenes nasjonale valutaer.

Fristen for å ha nasjonale regler som gjennomfører direktivet i medlemsstatene, var 31. desember 2013. Forordningen trådte i kraft i EU 1. januar 2014.

EØS-komiteen vedtok også ved beslutning nr. 78/2019 av 29. mars 2019 å endre EØS-avtalens vedlegg IX ved å innlemme

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/65/EU av 15. mai 2014 om markeder for finansielle instrumenter (MiFID II),
- Europaparlaments- og rådsforordning 600/2014/EU av 15. mai 2014 om markeder for finansielle instrumenter (MiFIR),
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2016/1034/EU av 23. juni 2016 om endring av direktiv 2014/65/EU om markeder for finansielle instrumenter, og
- Europaparlaments- og rådsforordning 2016/1033/EU av 23. juni 2016 om endring av forordning 600/2014/EU om markeder for finansielle instrumenter, forordning 596/2014/EU om markedsmissbruk og forordning 909/2014/EU om forbedring av verdipapirproppgjør i Den europeiske union og om verdipapirsentraler.

Fristen for å ha nasjonale regler som gjennomfører direktivet i medlemsstatene, ble ved direktiv 2016/1034 av 23. juni 2016 satt til 3. januar 2018. Forordningen trådte, etter parallell utsettelse ved forordning 2016/1033 av 23. juni 2016, i kraft i EU 3. januar 2018.

Bank- og verdipapirregelverket som nå tas inn i EØS-avtalen, er omfattende. CRD IV, CRR, MiFID II, MiFIR og det utfyllende regelverket fastsatt av Kommisjonen er allerede så langt som mulig gjennomført i norsk

rett. Stortinget vedtok i juni 2013, på bakgrunn av Prop. 96 L (2012–2013), lovregler om nye kapitalkrav for banker og andre kredittinstitusjoner. Reglene trådte i kraft 1. juli 2013. I april 2015 vedtok Stortinget finansforetaksloven, jf. Prop. 125 L (2013–2014). Finansforetaksloven trådte i kraft 1. januar 2016. Disse lovvedtakene gjennomfører, sammen med utfyllende forskrifter, store deler av CRD IV og det materielle innholdet i CRR. Stortinget vedtok videre i juni 2018, på bakgrunn av Prop. 77 L (2017–2018), endringer i verdipapirhandelloven som gjennomfører MiFID II og MiFIR. Endringene, med unntak av § 8-1 om inkorporasjon av MiFIR, trådte i kraft 1. januar 2019.

Selv om reglene i norsk rett i hovedsak er i samsvar med EØS-forpliktelsene som følger av de nevnte EØS-komiteebeslutningene, vil det etter innlemmelse av CRD IV og CRR i EØS-avtalen kunne være behov for enkelte tekniske endringer av gjeldende lovregler. Finansdepartementet tar sikte på å komme tilbake til dette i en Prop. L. MiFIR inneholder to bestemmelser som legger myndighet til henholdsvis EUs finanstilsynsmyndighet for verdipapirmarkedet, ESMA, og til EUs finanstilsynsmyndighet for bankmarkedet, EBA, til å forby eller begrense markedsføring og salg av visse finansielle instrumenter, strukturerte innskudd og visse typer finansiell aktivitet eller praksis, jf. MiFIR artikkel 41 og 42. Videre kan ESMA etter MiFIR artikkel 45 innhente informasjon om derivatkontrakter, og i visse tilfelle treffe bindende vedtak om reduksjon eller avslutning av posisjoner i råvarederivatmarkedet og begrensninger i adgangen til å inngå råvarederivatkontrakter. Stortinget ga 13. juni 2016, på bakgrunn av forslag i Prop. 100 S (2015–2016), samtykke med mer enn 3/4 flertall, jf. Grunnloven § 115, til overføring av myndighet til EFTAs overvåkingsorgan ved fremtidig innlemmelse av MiFIR i EØS-avtalen etter de utkastene til EØS-tilpasninger til MiFIR artikkel 40, 41 og 45 som ble lagt frem i Prop. 100 S. I samsvar med det som ble opplyst i Prop. 100 S (2015–2016) kapittel 10.7.3.5, bes det om Stortingets samtykke til godkjenning av den endelige EØS-komiteebeslutningen om innlemmelse av MiFIR i EØS-avtalen i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd.

EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019 og nr. 78/2019 29. mars 2019 ble, på bakgrunn av dette, tatt med forbehold om Stortingets samtykke, jf. EØS-avtalen artikkel 103. Det bes bare om Stortingets samtykke til direktiv 2013/36/EU (CRD IV) og forordning 575/2013/EU (CRR), og direktiv 2014/65/EU (MiFID II) og forordning 600/2014/EU (MiFIR), da de øvrige rettsaktene ikke vurderes å kreve Stortingets samtykke i medhold av Grunnloven § 26 annet ledd. Følgelig er heller ikke disse trykket i Prop. S.

EØS-komiteens to beslutninger og de to hoveddirektivene, CRD IV og MiFID II, og de to hovedforordnin-

gene, CRR og MiFIR, alle i uoffisiell norsk oversettelse, følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

Det vises til proposisjonen for nærmere redegjørelse.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Norske foretak er som nevnt allerede regulert i samsvar med kravene i CRR/CRD IV og MiFID II/MiFIR, samt det utfyllende regelverket. EØS-komiteebeslutningene om innlemmelse av CRD IV, CRR, MiFID II og MiFIR i EØS-avtalen vil ikke innebære negative økonomiske eller administrative konsekvenser for norske foretak. Innlemmelse vil, på den annen side, bidra til å sikre at norske foretak får rettigheter i EØS-markedet på linje med foretak basert i EU. Dette må anses som positivt for aktører i det norske verdipapirmarkedet og for effektiviteten i norske kapitalmarkeder.

Tilpasningen til CRR/CRD IV-reglene vil på enkelte områder medføre en mer lempelig beregning av kapitalkrav enn gjeldende norske krav. Særlig vil det såkalte Basel I-gulvet bli opphevet, og kapitalkravet for bankenes utlån til små og mellomstore bedrifter (SMB) vil bli redusert. Endringene vil gjøre norske og europeiske regler likere, slik at de risikobaserte soliditetstallene for norske banker blir mer sammenlignbare med tallene for utenlandske banker. For en gitt soliditet vil norske banker kunne rapportere høyere ren kjernekapitaldekning, som er det viktigste målet på banksoliditet i regelverket og i markedene.

For norske finansregulatoriske myndigheter vil den administrative byrden øke noe fordi det stilles visse prosedyrekrav for å bruke nasjonalt handlingsrom og innføre ulike tiltak som ligger i regelverket. Slike prosedyrekrav inkluderer både notifikasjonsforpliktelser til den europeiske bankmyndigheten EBA, det europeiske rådet for systemrisiko (European Systemic Risk Board, ESRB) og berørte medlemsstaters tilsynsmyndigheter.

Det vises for øvrig til omtale av økonomiske og administrative konsekvenser i Prop. 96 L (2012–2013) (CRD IV/CRR-regelverket) og i Prop. 77 L (2017–2018) (MiFID II/MiFIR-regelverket).

Konklusjon og tilråding

EU har gjennomført omfattende reformer av regelverket for hhv. bank- og verdipapirmarkedet. Det norske finansmarkedet skal i tråd med formålet med EØS-avtalen være en integrert del av EUs finansmarked. Det er viktig at også norske foretak kan nyte godt av de rettigheter det nye regelverket gir til å drive virksomhet i det indre marked. Sikkerhet for dette oppnås ved at rettsaktene innlemmes i EØS-avtalen.

Rammebetingelsene for norske foretak er allerede i det vesentlige i samsvar med regelverket som gjelder i EU.

Den vedtaksmyndighet som EUs medlemsstater gjennom MiFIR har overført til EUs finanstilsynssystem, bl.a. bestemmelsene i MiFIR om adgang for ESMA til produktintervensjon, er ved EØS-komiteebeslutningen overført til EFTAs overvåkingsorgan, og således tilpasset i tråd med EØS-tilpasningene til EUs finanstilsynssystem. Innlemmelse av MiFIR innebærer også at Den europeiske verdipapir- og markedstilsynsmyndighetens (ESMA) vedtak om at verdipapirforetak i tredjeland kan yte tjenester i EU, vil gjelde for hele EØS-området.

Finansdepartementet tilrår at Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteebeslutning nr. 79/2019 og nr. 78/2019 av 29. mars 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av

1. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/36/EU (fjerde kapitalkravsdirektiv for bank/CRD IV) og Europaparlaments- og rådsforordning 575/2013/EU (kapitalkravsforskriften/CRR), og
2. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/65/EU (verdipapirmarkedsdirektivet/MiFID II) og Europaparlaments- og rådsforordning 600/2014/EU (verdipapirmarkedsforskriften/MiFIR).

Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Åsunn Lyngedal og Rigmor Aasrud, fra Høyre, Elin Rødem Agdestein, lederen Henrik Asheim, Mudassar Kapur, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Bård Hoksrud og Jan Steinar Engeli Johansen, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Solveig Skaugvoll Foss, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, viser til at EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019 og nr. 78/2019 av 29. mars 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/36/EU (CRD IV) og forordning 575/2013/EU (CRR), og direktiv 2014/65/EU (MiFID II) og forordning 600/2014/EU (MiFIR), krever samtykke fra Stortinget på grunnlag av Grunnloven § 26 annet ledd, jf. EØS-avtalen art. 103. Komiteen har forelagt innstillingsutkastet for utenriks- og forsvarskomiteen, som i brev av 3. juni 2019 opplyste at den slutter seg til finanskomiteens utkast til innstilling, og at utenrikskomiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, ikke har ytterligere merknader.

Utenriks- og forsvarskomiteens medlem fra Senterpartiet fremmer følgende forslag i saken:

«Stortinget ber regjeringa utan å vente på EØS-innlemming av CRR og CRD IV ta nødvendige skritt slik at SMB-rabatten i kapitaldekningskrava kan verte innført og Basel I-golv, som var meint som ein overgangsregel i kapitaldekningsregelverket, kan verte fjerna så snart som råd og helst omgåande.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, slutter seg til regjeringens forslag.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt meiner at det ikkje er i norske interesser å innlemme det aktuelle EU-regelverket i EØS-avtalen på det noverande tidspunktet. Desse medlemmene støttar difor ikkje regjeringa sitt framlegg.

Desse medlemmene vil ikkje gje samtykke til innlemming av MiFIR i EØS-avtalen no fordi ei slik innlemming vil innebære suverenitetsavståing, og det er heller ikkje avklart om ei slik innlemming vil innebære suverenitetsavståing som er meir enn «lite inngripande». Desse medlemmene meiner at lovavdelinga må avklare dette før det er forsvarleg for Stortinget å fatte avgjerd i saka. Fram til dette er klarlagt, krev desse medlemmene at EØS-komiteen si avgjerd om å innlemme MiFIR i EØS-avtalen vert oppheva eller suspendert. Desse medlemmene peiker på at særleg artiklane 40, 41, 42, 45, 46 og 47 er problematiske med tanke på norsk suverenitet. Å implementere MiFIR i EØS-avtalen inneber å implementere heimlar for å treffe vedtak i EU sitt finanstilsynssystem, jf. Prop. 100 S (2015–2016). Desse medlemmene viser til at Senterpartiet røysta imot å underordne norsk finanstilsyn EUs finanstilsynssystem, jf. merknader i Innst. 382 S (2015–2016). Rødt var ikkje representert på Stortinget den gongen.

Desse medlemmene vil heller ikkje gje samtykke til innlemming av CRR og CRD IV i EØS-avtalen no fordi Stortinget først må få høve til å vurdere naudsynte endringar i norsk lov som fylgje av ei slik innlemming. Desse medlemmene meiner at det ikkje er trong for å oppheve eller suspendere EØS-komiteen sitt vedtak for desse regelverka, men at Stortinget må avvente med å gje eit eventuelt samtykke fram til etter at lovendringane er behandla.

Desse medlemmene vil ikkje gje samtykke til innlemming av MiFID II i EØS-avtalen no som fylgje av at det er naturleg å sjå eit slikt samtykke i samheng med samtykke til innlemming av MiFIR, CRR og CRD IV. Desse medlemmene meiner at det ikkje er trong for å oppheve eller suspendere EØS-komiteen sitt vedtak for dette regelverket, men at Stortinget må vente med å gje eit eventuelt samtykke til saka er betre opplyst.

Desse medlemene vil på generelt grunnlag gjere det klart at forarbeida til regjeringa i desse sakene ikkje er tilstrekkeleg til at Stortinget på ansvarleg vis kan fatte avgjerd. Det er høgst uklart kva fylgjer ei innlemming av dei fire regelverka kan få for norsk suverenitet og handlingsrom på finansområdet, særleg på lang sikt. Desse medlemene viser til at regelverka kvar for seg er omfattande, men at dei til saman representerer ei massiv bandlegging av norsk handlingsrom på finansområdet som kan vere større enn summen av det einskilte regelverket.

Desse medlemene fremjar fylgjande framlegg:

«Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget med ei vurdering frå lovavdelinga i Justis- og beredskapsdepartementet av om MiFIR inneber suverenitetsavståing til EU eller ESA som er meir enn 'lite inngripande'.»

«Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget med ein proposisjon med naudsynte lovendringar som fylgje av eventuell EØS-innlemming av CRR- og CRD IV-regelverket.»

«Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget med ein ny proposisjon om samtykke til innlemming av regelverka MiFIR, CRR, CRD IV og MiFID II i EØS-avtalen, der det (1) er gjeve ein grundig kost-nytteanalyse av slik innlemming ut frå norske interesser, (2) er gjort greie for norsk suverenitet og handlingsrom på kort og lang sikt ved innlemming av kvart av regelverka og av regelverka samla og (3) er gjeve EØS-tilpassingar som sikrar norsk suverenitet.»

Desse medlemene viser til at ein slik proposisjon må kome i etterkant av at vurderinga frå lovavdelinga er klar, og etter at Stortinget har behandla naudsynte regelverkendringar som fylgje av ei eventuell innlemming av CRR og CRD IV i EØS-avtalen.

Desse medlemene presiserer at dei er positive til og har røysta for dei delane av det aktuelle regelverket som allereie er implementerte i norsk lov. Desse medlemene meiner det er riktig at ein frå norsk side i likskap med EU har valt å ha eit regelverk som er i tråd med internasjonale standardar på dette området. Det er likevel langt frå ei slik vurdering til å meine at EU eller ESA skal ha suverenitet og makt over Noreg og norske personar og bedrifter på dette området. Desse medlemene ber regjeringa i første omgang om å få fakta på bordet, og samstundes ber desse medlemene om at regjeringa sikrar norsk suverenitet gjennom EØS-tilpassingar i forhandling med EU. Desse medlemene presiserer at norsk finansnæring sine behov må ivareta, og at regjeringa og departementet må ha god dialog med bransjen for å sikre forsvarleg framdrift av regelverksarbeidet.

Desse medlemene meiner det er uforsvarleg for Stortinget å fatte ei avgjerd om samtykke til EØS-innlemming i desse sakene på det faktagrunnlaget regjeringa her legg fram.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til framlegget frå utanriks- og forsvarskomiteen sitt medlem frå Senterpartiet, og fremjar fylgjande framlegg:

«Stortinget ber regjeringa utan å vente på EØS-innlemming av CRR og CRD IV ta nødvendige skritt slik at SMB-rabatten i kapitaldekningskrava kan verte innført, og slik at Basel I-golv, som var meint som ein overgangsregel i kapitaldekningsregelverket, kan verte fjerna så snart som råd og helst omgåande.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget med ei vurdering frå lovavdelinga i Justis- og beredskapsdepartementet av om MiFIR inneber suverenitetsavståing til EU eller ESA som er meir enn «lite inngripande».

Forslag 2

Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget med ein proposisjon med naudsynte lovendringar som fylgje av eventuell EØS-innlemming av CRR- og CRD IV-regelverket.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget med ein ny proposisjon om samtykke til innlemming av regelverka MiFIR, CRR, CRD IV og MiFID II i EØS-avtalen, der det (1) er gjeve ein grundig kost-nytteanalyse av slik innlemming ut frå norske interesser, (2) er gjort greie for norsk suverenitet og handlingsrom på kort og lang sikt ved innlemming av kvart av regelverka og av regelverka samla og (3) er gjeve EØS-tilpassingar som sikrar norsk suverenitet.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringa utan å vente på EØS-innlemming av CRR og CRD IV ta nødvendige skritt slik at SMB-rabatten i kapitaldekningskrava kan verte innført, og slik at Basel I-golv, som var meint som ein overgangsregel i kapitaldekningsregelverket, kan verte fjerna så snart som råd og helst omgåande.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen viser til proposisjonen og det som står foran, og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 79/2019 og nr. 78/2019 av 29. mars 2019 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv 2013/36/EU (CRD IV) og forordning 575/2013/EU (CRR), og direktiv 2014/65/EU (MiFID II) og forordning 600/2014/EU (MiFIR).

Oslo, i finanskomiteen, den 4. juni 2019

Henrik Asheim

leder

Fredric Holen Bjørdal

ordfører

